

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ЇХ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ ТРЕНЕРА

Шутова С. Є., Чепель Я.В.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотація. У сучасному суспільстві перед освітою стоїть завдання підготовки фахівців, здатних ефективно працювати, вирішуючи складні проблеми, як в процесі навчання, так і в майбутній професії, пред'являючи високі вимоги до майбутнього спеціаліста: уміння нестандартно мислити, знаходити оптимальні рішення, аналізувати, співвідносити їх з метою діяльності, мати глибокі, стійкі знання та уміння їх застосовувати у професійній діяльності тренера.

Вступ. В умовах сучасної освіти, процес вдосконалення підготовки майбутніх фахівців повинен включати облік багатьох факторів, серед яких суттєвим є мотивація студентів. Відомо, що головною рушійною силою будь-якої діяльності людини, й особливо професійної, є мотивація, а для студентів вона є однією з умов розвитку особистості та ефективної професійної підготовки. Питанням мотивації навчальної діяльності приділяється досить багато уваги, тому що багато фахівців ототожнюють це поняття з якістю навчальної діяльності [3, 5, 6, 7]. В даний час проблема підготовки висококваліфікованих тренерів набуває все більшого значення. Адже, сучасне суспільство висуває випускнику закладу вищої освіти високі вимоги, серед яких важливе місце займають професіоналізм, соціальна активність і творчий підхід до виконання робочих завдань, що особливо важливо в роботі тренера. Процес вдосконалення підготовки майбутніх фахівців в умовах сучасної освіти досить складний та обумовлений декількома важливими факторами. Один із них – адекватність мотивації навчальної діяльності студентів цілям і завданням освітньої системи у закладі вищої освіти. Питання формування мотивів до навчання, що є невід'ємним елементом у майбутньому професійному розвитку, є актуальним тому, що сучасні студенти поступово втрачають стимул до навчальної діяльності [3, 5].

Мета дослідження: виявлення особливостей формування мотивації навчання у студентів які навчаються у закладах вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Для вирішення поставленої мети висунуті наступні **завдання дослідження:**

1. Визначити теоретичні аспекти мотивації студентів до навчання у закладах вищої освіти.

2. Виявити ступінь вираженості мотивів навчальної діяльності студентів які навчаються у закладах вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт за спеціалізацією «Тренерська діяльність в обраному виді спорту».

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної і спеціальної літератури, даних мережі Інтернет; психодіагностична методика: «Вивчення мотивів навчальної діяльності», методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз результатів вивчення мотивів навчальної діяльності проводився на основі з'ясування та систематизування особливостей процесу формування мотивації студентів. Для діагностики показників мотивації навчальної діяльності студентів було обрано методику вивчення структурної характеристики мотивації з точки зору провідного мотиву, свідомої причини навчальної діяльності, стійкості цього мотиву, співвідношення широких соціальних, соціально-професійних та індивідуальних мотивів А.О. Реана та В.О. Якуніна «Вивчення мотивів навчальної діяльності студентів» [4]. Згідно з цією методикою на вибір пропонується 16 мотивів, з яких студенти обирають 5 найбільш значимих для них.

Дослідження проводились на базі кафедри спортивних ігор Національного університету фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ). У якості досліджуваних приймали участь студенти 1 - 4 курсів кафедри спортивних ігор НУФВСУ у кількості – 74 чоловік.

Відомо, що мотиви навчальної активності студентів надзвичайно різноманітні. Більшість учених погоджуються з виділенням двох типів мотивації і відповідних їм двох типів поведінки: 1) зовнішньої мотивації і відповідно зовнішньо мотивованої поведінки; 2) внутрішньої мотивації і відповідно внутрішньо мотивованої поведінки [1, 4].

Отримані результати опитування студентів показали, що високі показники для студентів мають такі мотиви навчальної діяльності, як: стати висококваліфікованим фахівцем, отримати диплом, придбати глибокі і міцні знання, забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності, отримати інтелектуальне задоволення (рис. 1).

Встановлено, що середньо значимими для студентів, є мотиви: успішно вчитися, складати іспити на «добре» і «відмінно»; постійно отримувати стипендію, не запускати вивчення предметів навчального циклу, досягти поваги викладачів, домогтися схвалення батьків і оточуючих.

Низькі значення у студентів мають мотиви: успішно продовжити навчання на подальших курсах, бути постійно готовим до чергових занять, виконувати педагогічні вимоги, бути прикладом для однокурсників.

Необхідно відзначити, що дуже низькі значення мають мотиви: не відставати від однокурсників, уникнути осуду і покарання за погане навчання.

Обрання таких мотивів вказує на присутність у структурі внутрішньої мотивації наявність пізнавального інтересу, що є дуже позитивним при виконанні навчальної діяльності студентами НУФВСУ.

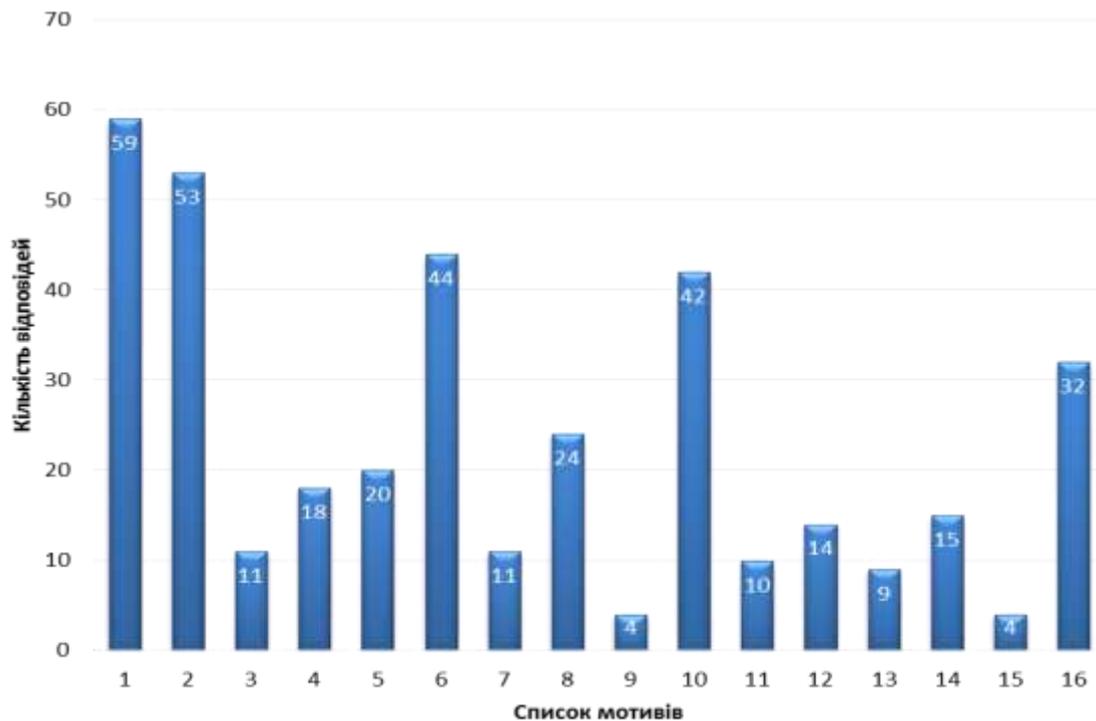

Рис. 1. Ранжування мотивів навчальної діяльності студентів кафедри спортивних ігор НУФВСУ

Умовні позначки: 1 – стати висококваліфікованим фахівцем; 2 – отримати диплом; 3 – успішно продовжити навчання на подальших курсах; 4 – успішно вчитися, скласти іспити на «добре» і «відмінно»; 5 – постійно отримувати стипендію; 6 – придбати глибокі і міцні знання; 7 - бути постійно готовим до чергових занять; 8 – не запускати вивчення предметів навчального циклу; 9 – не відставати від однокурсників; 10 – забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності; 11 - виконувати педагогічні вимоги; 12 – досягти поваги викладачів; 13 – бути прикладом для однокурсників; 14 – домогтися схвалення батьків і оточуючих; 15 – уникнути осуду і покарання за погане навчання; 16 – отримати інтелектуальне задоволення.

Однак, все ж отримані дані говорять про те, що для опитаних студентів переважною залишається зовнішня позитивна мотивація навчання. Про це свідчать високі рівні значимості соціальні мотиви досягнення (стати висококваліфікованим фахівцем, забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності, отримати диплом); пізнавальні мотиви (набути глибокі та міцні знання) та мотивів соціальної ідентичності (домогтися схвалення батьків та оточуючих, досягти поваги викладачів).

Висновки. У ході проведених нами досліджень, виявлена ступінь вираженості мотивів навчальної діяльності студентів НУФВСУ. Дуже низький ступінь вираженості мають мотиви: не відставати від однокурсників, уникнути осуду і покарання за погане навчання. Проте, навіть якщо навчальна мотивація студента є негативною (мотиви уникнення) необхідно пам'ятати, що мотиви представляють собою систему, на яку можна впливати. Навіть якщо вибір майбутньої професії студентом був зроблений не цілком самостійно і недостатньо усвідомлено, то, цілеспрямовано формуючи стійку систему мотивів діяльності, можна допомогти майбутньому фахівцю в професійній адаптації і професійному становленні його як тренера.

Список використаної літератури

1. Гордеева, Т. О., Сычев А. О., Осин Е. Н. Внутренняя и внешняя учебная мотивация студентов: их источники и влияние на психологическое благополучие. *Вопросы психологии*. 2013. №1. С. 35-45.
2. Дербеньова А. Г. Усе про мотивацію. Х.: «Основа», 2012. 207 с.
3. Дусавицкий А. К. Развитие личности в студенческом коллективе в зависимости от сформированности учебно-профессиональных интересов: учебно-методическое пособие. Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2012. 32 с.
4. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. СПб.: "Питер", 2000. 512 с.
5. Кочарян О. С., Фролова Є. В., Павленко В. М. Структура мотивації навчальної діяльності студентів. Х.: вид. центр «ХАІ», 2011. 39 с.
6. Міхєєва Л. В. Особливості формування навчально-пізнавальної мотивації у студентів-першокурсників спеціальності «Практична психологія». *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців*. 2012. Вип.:30, С. 409-413.
7. Фальова, О. Э., Заїка Є. В. Особливості особистості студентів ВНЗ: динаміка від курсу до курсу та зв'язок зі спеціальністю: (на допомогу практичному психологу). *Практична соціологія та соціальна робота*. 2011. №6, С. 69-76.